

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา

INSTRUCTIONAL LEADERSHIP FOR SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

นิตยา วงษ์กันยา * ศักดา สถาพรจนา ** เนติ เฉลียววาเรศ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และร่างองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาโดยการสนทนากลุ่ม กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 13 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบหลักด้านความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินผล 2) องค์ประกอบหลักด้านความสำเร็จของงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวิจัยทางการศึกษา การกำหนดเป้าหมาย และการมุ่งมั่นพัฒนา 3) องค์ประกอบหลักสัมพันธภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ประสิทธิภาพของงาน การจูงใจ การมีส่วนร่วม และบรรยากาศการเรียนรู้ 4) องค์ประกอบหลักความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ และการสร้างนวัตกรรม

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

---

* หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

*** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ABSTRACT

The objective of the research was to study the major and minor components of the instructional leadership of school administrators under Secondary Educational Service Area Office. This research consisted of two phases. Phase 1; study the major and minor components of the instructional leadership of school administrators under Secondary Educational Service Area Office by reviewing the literature and research to create conceptual framework. Phase 2; develop the major and minor components using focus group discussions with 9 experts. The research instruments were: 1) record form of documentary analysis 2) record form of focus group discussions. The data were analyzed by content analysis.

The research results were as follows:

There were four major components and thirteen minor components of the instructional leadership of school administrators under Secondary Educational Service Area Office. The four major components were 1) knowledge and ability consisted of 4 minor components such as instructional planning, curriculum setting, learning and teaching and supervision, monitoring, and evaluation, 2) task achievement consisted of 3 minor components such as educational research, target setting, and development determination 3) relationship consisted of 4 minor components such as task effectiveness, motivation, participation and learning climate, 4) creative thinking consisted of 2 minor components such as vision, and innovation.

Keywords: Instructional Leadership, School Administrators

1. บทนำ

การศึกษาเป็นองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญอย่างมาก ในการสร้างคนไทยให้มีคุณภาพ เป็นหัวใจของการพัฒนาความเข้มแข็งของประเทศ ดังนั้นควรตระหนักว่าระบบการศึกษาต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ไม่เช่นนั้นก็จะถอยหลังอยู่ตลอดเวลาเหมือนกัน (เกษม วัฒนชัย, 2546) กระแสสังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัว และเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่ง ปีเตอร์เอฟ.ดรัคเกอร์ กล่าวว่า โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลง คือ เป็นสังคมใหม่ที่มีปัญหาท้าทาย สำหรับผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการของนิวซีแลนด์ (New Zealand Ministry of Education, 2013 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556: 70-75) กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ 21

และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน 2) ริเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 3) สำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT และ e - learning 4) พัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ 5) สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จ และ 6) พัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ มีกิจกรรมภาวะผู้นำและคุณภาพของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (Qualities of effective leadership) สอดคล้องกับ เกษม วัฒนชัย (2546: 12) กล่าวว่า Quality Education for All ประเทศไทยที่แพ้เขาในเรื่องคุณภาพต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา เรื่องคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ ทั้งอนุบาล ประถม มัธยม อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา มีคุณภาพต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ประเทศไทยคงไปไม่รอด สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน (ม.ป.ป: 35) กล่าวว่า ทุกฝ่ายมองเห็นปัญหา แต่ไม่กล้าและไม่ยอมที่จะแก้ปัญหา หรือแม้กระทั่งพยายามปกปิดสาเหตุ เพราะติดยึดกับธรรมเนียมปฏิบัติ ความเคยชิน ตลอดจนรูปแบบการบริหารจัดการในอดีต คือ เมื่อมีโรงเรียน ก็ต้องจัดให้มีการเรียนการสอน ส่วนจะมีคุณภาพหรือไม่ ดูเหมือนจะไม่ใช่ว่าที่ ขณะที่ต่างประเทศได้ลงมือเปลี่ยนแปลง อย่างจริงจังๆ เพราะเทคนิคการบริหารจัดการได้พัฒนาไปมากในยุคโลกาภิวัตน์ โดยยึดองค์ประกอบของการมีคุณภาพเป็นที่ตั้งจากการประเมินคุณภาพของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาด้านการจัดการศึกษา International Institute for management Development : IMD) ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ของไทยลดลงมาโดยตลอด จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ โครงการ PISA 2015 จำนวน 72 ประเทศ ในภาพรวม พบว่า ผลประเมิน PISA ของนักเรียนไทย กลุ่มอายุ 15 ปี พบว่า ผลการประเมินจะต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกครั้ง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, กระทรวงศึกษาธิการ และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา, 2558: 4)จากการทดสอบ O - NET พบว่านักเรียนจำนวนมากได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้ง ๆ ที่เป็นการทดสอบสิ้นปีการศึกษา ซึ่งหมายความว่านักเรียนเรียนมาตลอด 3 ปีเต็มตามช่วงชั้นที่ 2 , 3 และ 4 แต่ความรู้ยังไม่เต็ม ขว่วร่ายก็เพราะประเทศไทยไม่ยอมรับสภาพความล้มเหลวหรือไม่ยอมรับความจริงว่า การบริหารจัดการด้านการศึกษามีปัญหาวิกฤตหรือวิกฤตการศึกษาไทยมาจากการบริหารจัดการ นักบริหารการศึกษาต้องพยายามรีบยกระดับการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ไมเช่นนั้นประเทศไทยคงไปไม่รอด (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน, ม.ป.ป: 30-35)

ศาสตร์บริหารการศึกษา (สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, 2556) ซึ่งนักบริหารการศึกษามีความเชื่อว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจะช่วยเยียวยา ปัญหา ต่าง ๆ ได้ ศาสตร์บริหารการศึกษาเชื่อว่าผู้บริหารสถานศึกษา เป็นเสมือนผู้นำทีมงานของโรงเรียนในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน จากสภาพปัญหาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กล่าวมาตอนต้น นักบริหารการศึกษา จึงให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสอดคล้องกับ เกษม วัฒนชัย (2546) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษา

จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงการผลิตและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการปฏิรูปการศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการ แต่การให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ไม่อาจกระทำและรวบรวมได้เพียงแต่การศึกษาจากเอกสารเท่านั้น ดังนั้นการวิจัยในเรื่องการพัฒนาร่ององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี แล้วนำไปสู่การสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณากรอบแนวคิดการวิจัยและร่างองค์ประกอบหลักองค์ประกอบย่อย ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์และปรับปรุงเพิ่มเติมร่างองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยใหม่ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้มากที่สุดจากการวิจัยสามารถนำองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ได้จากการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน เพื่อพัฒนาผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. วิธีดำเนินการ ได้แก่การศึกษา ความรู้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เอกสาร แล้วกำหนดเป็นกรอบแนวคิด และร่างองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

3. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เอกสาร ตำรา ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและงานวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบวิเคราะห์เอกสารโครงสร้างของแบบวิเคราะห์เอกสารประกอบด้วยประเภทเอกสารปีที่พิมพ์ชื่อเรื่องชื่อผู้เขียนประเด็นหลักของเอกสารเนื้อหาสาระของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ภาวะผู้นำทางวิชาการชื่อนักวิชาการที่มีความเห็นตรงกันและปีที่พิมพ์ผลงานนั้น

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วทำการศึกษาวิเคราะห์สรุปประเด็นและบันทึกข้อมูลในแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปสาระสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ สรุปเป็นกรอบแนวคิดและองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

7. ผลที่ได้รับคือได้กรอบแนวคิดการวิจัยและร่างองค์ประกอบหลักองค์ประกอบย่อยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. วิธีดำเนินการได้แก่ การกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการสนทนากลุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม (Focus Group guide) และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดผู้ดำเนินการอภิปราย (Moderator) ผู้จดบันทึกการประชุม (Note Taker) ผู้บันทึกเสียงและภาพ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดสนทนากลุ่ม ตามแนวคำถามที่กำหนดตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยสรุปประเด็นความคิดเห็น รวมทั้งนำผลดังกล่าว มาประกอบพิเคราะห์กับร่างองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์และปรับปรุงเพิ่มเติมองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยใหม่ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้มากที่สุด

6. ผลที่ได้รับ ได้องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีความสมบูรณ์

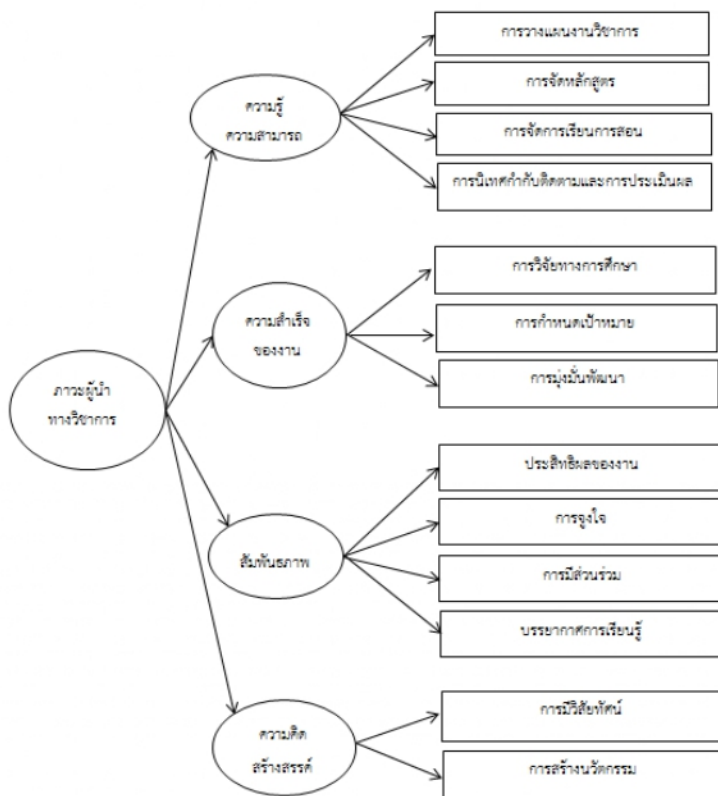
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปสาระสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการสรุปเป็นกรอบแนวคิดและองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

4. ผลการวิจัย

องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สรุปว่า องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 13 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบหลักด้านความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินผล 2) องค์ประกอบหลักด้านความสำเร็จของงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวิจัยทางการศึกษา การกำหนดเป้าหมาย และการมุ่งมั่นพัฒนา 3) องค์ประกอบหลักสัมพันธภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ประสิทธิภาพของงาน การจูงใจ การมีส่วนร่วม และบรรยากาศการเรียนรู้ 4) องค์ประกอบหลักความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์และการสร้างนวัตกรรม

สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้ดังภาพที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

5. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้นำมาซึ่งองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 13 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบหลักด้านความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศ กำกับติดตาม และการประเมินผล 2) องค์ประกอบหลักด้านความสำเร็จของงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวิจัยทางการศึกษา การกำหนดเป้าหมาย และการมุ่งมั่นพัฒนา 3) องค์ประกอบหลักสัมพันธภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ประสิทธิภาพของงาน การจูงใจ การมีส่วนร่วม และบรรยากาศการเรียนรู้ 4) องค์ประกอบหลักความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์และการสร้างนวัตกรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยท่านอื่นที่ได้ศึกษาไว้ก่อน อาทิ

1. องค์ประกอบหลักความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา วรรณศรี (2553) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มี องค์ประกอบความรู้ความสามารถทางวิชาการ ประกอบด้วย คุณสมบัติส่วนตัวด้านความรู้ความเข้าใจทักษะการปฏิบัติงานทางวิชาการ อาทิ หลักสูตร วิธีการสอน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล เปียทอง (2554) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออก พบว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 10 องค์ประกอบ มีองค์ประกอบความสามารถในการบริหารของผู้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบย่อยการวางแผนงานวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวานิสันธุ์ ผาละ และคณะ (2554) การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมพบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการคือด้านความสามารถในการวางแผนการศึกษา

1.2 องค์ประกอบย่อยการจัดการหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของไกศิษฐ์ เปลรินทร์ (2552) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการ ความสอดคล้องของหลักสูตรการสอนทรัพยากรมาตรฐานและการประเมินผล การบริหารหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมลรัฐพัชร โพธิ์เพชร (2556) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ คือด้านการพัฒนาหลักสูตร

1.3 องค์ประกอบย่อยการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของปราโมทย์ เบญจกาญจน์ และคณะ (2548) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการสอน ประกอบด้วย การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การพัฒนาความสามารถและคุณภาพในการสอนของครู เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิศุทธิ์ กิตติรวิรพันธุ์ (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการที่

ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญคือ องค์ประกอบด้านการบริหารการสอนและการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมลรัฐพัชร โพธิ์เพชร (2556) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบที่สำคัญคือด้านการจัดการเรียนการสอน

1.4 องค์ประกอบย่อยการนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพักตร์ ภูศิลป์ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต มีองค์ประกอบหนึ่งที่กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต้องการกำกับติดตามและสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมลรัฐพัชร โพธิ์เพชร (2556) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการสอน

2. องค์ประกอบหลักความสำเร็จ สอดคล้องกับงานแนวคิดของจิตติมา วรณศรี (2553) ที่ว่า ความสำเร็จของการจัดการศึกษาวัดจากคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล เปียทอง (2554) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 10 องค์ประกอบ มีองค์ประกอบความสำเร็จของผู้บริหารเป็นหนึ่งในองค์ประกอบด้วย

2.1 องค์ประกอบย่อยการวิจัยทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมลรัฐพัชร โพธิ์เพชร (2556) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ด้านการส่งเสริมการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิฑิตา สุขทั่วญาติ และคณะ (2559) ศึกษาองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการคือ การวิจัยทางการศึกษา

2.2 องค์ประกอบย่อยการกำหนดเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของกมล ทรายู (2553) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล มีองค์ประกอบด้านการกำหนดทิศทางและนโยบาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพักตร์ ภูศิลป์ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต มีองค์ประกอบหนึ่งที่กล่าวถึง การกำหนดเป้าหมายและสร้างความเข้าใจ

2.3 องค์ประกอบย่อยการมุ่งมั่นพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา วรณศรี (2553) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ต้องดำเนินงานมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา มีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานให้สำเร็จ

3. องค์ประกอบหลักสัมพันธภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา วรณศรี (2553) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มี องค์ประกอบพฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ของงาน ความตั้งใจ ความทุ่มเท และความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในการปฏิบัติงานก่อให้เกิดความสำเร็จของสถานศึกษาที่มี

ประสิทธิผลและประสิทธิภาพด้านพฤติกรรมแบบมุ่งงานวิชาการและมุ่งความสัมพันธ์ ประกอบด้วย พฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู เป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้เกิดบรรยากาศที่เป็นมิตรและร่วมมือร่วมใจกันทำงาน

3.1 องค์ประกอบย่อยประสิทธิผลของงาน สอดคล้องกับแนวคิดของจิตติมา วรณศรี (2553) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่ 2 ด้านพฤติกรรมที่มุ่งงานวิชาการและมุ่งความสัมพันธ์ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ของงาน ความตั้งใจ ความทุ่มเท และความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในการปฏิบัติงานก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการทำงาน

3.2 องค์ประกอบย่อยการจูงใจ สอดคล้องกับแนวคิดของเดวิสและโทมัส (Davis and Thomas, 1989: 21 อ้างอิงใน ถวิลมาตรเลียม, 2544: 105) ภาวะผู้นำทางวิชาการมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การสร้างสรรค์แรงจูงใจให้กับครูและนักเรียน

3.3 องค์ประกอบย่อยการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกลม เปียทอง (2554) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบที่สำคัญคือด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วานิสันธุ์ ฝาลา และคณะ (2554) การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนมพบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการคือด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3.4 องค์ประกอบย่อยการสร้างบรรยากาศ สอดคล้องกับงานวิจัยของกมล ทรายชู (2553)

กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล มีองค์ประกอบ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของไกศิษฐ์ เปลรินทร์ (2552) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิศุทธิ์ กิตติศรีวรพันธุ์ (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญคือองค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศ

4. องค์ประกอบหลักความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา วรณศรี (2553) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มี องค์ประกอบความคิดริเริ่ม ประกอบด้วย คุณสมบัติส่วนตัวในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

4.1 องค์ประกอบย่อยการมีวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของไกศิษฐ์ เปลรินทร์ (2552) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ประกอบด้วย การร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ การให้ความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนรู้ การสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ

4.2 องค์ประกอบย่อยการสร้างนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพักตร์ ภูศิลป์ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิต มืองค์ประกอบหนึ่งที่กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมลรัฐพัชร โพธิ์เพชร (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมืองค์ประกอบที่สำคัญคือ ด้านการส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยี การสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ

6. ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาควรนำสารสนเทศเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดนโยบายหรือวางแผนในการบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพผล

2. ควรการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นสารสนเทศทางการศึกษาในการพัฒนาไปสู่ตัวบ่งชี้ในระดับถัดไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล ตราชู. (2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล. ปรินญาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาการบริหารการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาสารคาม.
- เกษม วัฒนชัย. (2546). การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- เกษม วัฒนชัย. (2546). การผลิตและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- โกศิษฎ์ เพลรินทร์. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดวงกมล เปียทอง. (2554). ศึกษาองค์ประกอบและรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ศึกษาศาสตรดุษฎิบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลงมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- จิตติมา วรณศรี. (2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 12(1), 35-47.
- เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์. (2557). องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปรินญาปรินญาดุขฎฐิบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

- วานิสันธุ์ ฆาลา วาโร เฟ็งสวัสต์ และ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 1(2), 103-110
- วิญญูพัชร โพธิ์เพชร .(2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.วารสารสุทธิปริทัศน์. 84 (27),7-27
- วิโรจน์สารรัตน์. (2548). ผู้บริหารโรงเรียนสามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิผล. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (ม.ป.ป). O-NET ชีวฤทธการศึกษไทยภาค 2. กรุงเทพฯ. วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, กระทรวงศึกษาธิการ และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา. (2558). สรุปผลการประเมิน PISA 2015 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2556). การศึกษานำร่องโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นนิสิตปริญญาโทการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2557).สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

